

**Natuurbeleid is
best uit te leggen,
vindt Raaphorst**

foto's Renske Schulting

Alle kinderen een week verplicht de natuur in

Net als het milieu, lijkt natuur een beetje een thema dat uit de mode is. Veel media-aandacht is er niet meer voor. Ook het tempo van verwerving voor de Ecologische hoofdstructuur stukt een beetje. Particulier natuurbeheer komt maar niet van de grond. Is er iets mis met het draagvlak voor natuur? Directeur van de directie Natuur Seppe Raaphorst vindt van niet. We hebben een moeilijk verhaal om uit te leggen, maar langzamerhand wordt natuur een heel gewoon onderdeel van de samenleving, vindt hij.

— Geert van Duinhoven en Renske Schulting

Een paar maanden geleden woedde bij het ministerie van LNV de discussie of je als ambtenaar het natuurbeleid aan je buurman zou kunnen en willen uitleggen. Reacties leverden op dat een groot deel van de directie Natuur het natuurbeleid niet kon of wilde uitleggen aan hun naasten. Tegelijkertijd was ook de directie zelf bezig om de kernboodschap van het natuurbeleid te herformuleren. Dekte de kreet 'Natuur voor mensen, mensen voor natuur' nog wel de lading? Is die kreet nog wel communicatief genoeg, spreekt het mensen voldoende aan?

Om maar met die laatste te beginnen. Seppe Raaphorst, directeur van de directie Natuur zegt dat na een paar maanden van proberen deze kernboodschap nog steeds de beste blijkt. "We hebben van alles geprobeerd, communicatiemensen hebben meegedacht, uitgetest maar uiteindelijk bleek 'Natuur voor mensen, mensen voor natuur' nog steeds helemaal de lading te dekken en precies uit te drukken wat we als directie willen."

De kernboodschap van het natuurbeleid hoeft dus niet te worden aangepast, vindt Raaphorst. Maar betekent dit dat hij geen problemen ziet met het draagvlak voor beleid? Dat hij, met andere woorden, het geen probleem vindt dat zijn eigen collega's moeite hebben om het beleid uit te leggen? "Natuurlijk is dat een probleem, maar het is ook wel verklaarbaar. Natuurbeheer roept bij veel mensen twee emoties op: natuur groeit vanzelf en natuur houdt zichzelf in evenwicht. Waarom zou je dan aan natuurbeleid moeten doen? Bovendien is Nederland volgens veel mensen te klein voor echte natuur: daarvoor moet je naar het buitenland. Met die gevoelens hebben we als overheid nu eenmaal te maken. Daar moet je dus een antwoord op hebben. Ik hoef u waarschijnlijk niet te vertellen dat natuur in Nederland door allerlei factoren zoals ruimtedruk en milieu-invloeden niet in evenwicht is. En de natuur groeit dus ook niet altijd zomaar vanzelf en wordt ook niet vanzelf de moeite waard. We willen bepaalde soorten behouden en het liefst ook nog hele ecosystemen met daarin allerlei ecologische relaties. Daar moet je in Nederland dus iets voor doen: gebieden vergroten en waar nodig en mogelijk aan elkaar verbinden."

Rust en gezondheid

"Dat mensen dit verhaal moeilijk vinden, dat snap ik. Toch denk ik dat het natuurbeleid wel degelijk goed is uit te leggen. Zelf probeer ik mensen altijd te overtuigen met het argument dat natuur voor elk individu persoonlijk belangrijk is. Natuur geeft rust, geeft een gezonde omgeving. Het argument dat je natuur nodig hebt voor recreatie is heel belangrijk. Dat is het eerste. Vervolgens vertel ik mensen dat het natuurbeleid belangrijk is vanwege het principe van de zogenaamde ecologische voetafdruk. Wij gebruiken als Nederlanders per persoon elk jaar weer een extra hectare buiten Nederland voor onze voedselproductie en andere producten zoals hout. Dat betekent dat het noodzakelijk is dat we hier in Nederland tenminste minder destructief met onze omgeving moeten omgaan. De natuur is onze graanschuur voor onze kinderen en zal ook onze kleinkinderen straks moeten voorzien van voedsel en medicijnen. Dus vind ik een belangrijk onderdeel van het natuurbeleid, het onderzoeken hoe die ketens van producten in elkaar zitten en mensen er op wijzen dat bepaalde producten een grote aanslag betekenen op de natuur, hier of elders op de wereld. Tenslotte is er nog de intrinsieke waarde van natuur en de waarde die de natuur heeft voor de opslagcapaciteit van CO₂. Maar ik moet erkennen dat die laatste twee argumenten al meteen een stuk moeilijker zijn uit te leggen aan veel mensen."

Haarvaten

Het draagvlakprobleem is natuurlijk niet nieuw. Vorig jaar heeft ingenieursbureau Arcadis in opdracht van het Ministerie van LNV een project gedraaid om het draagvlak te vergroten. Het eerste deel van het project richtte zich op lokale en provinciale bestuurders en verenigingen. "Daarmee wilden we het natuurbeleid tussen de oren van die doelgroepen zien te krijgen, zeg maar het middenkader. Heel belangrijk was dat we die mensen het nieuwe natuurbeleid hebben uitgelegd. Voorheen hadden we een vooral strikt soortenbeleid. We beschermden zo veel mogelijk en als er ergens een plantje of dier sneuvelde, was dat een misser voor het beleid. Zo ervoeren we dat toen. Nu hebben we dat middenkader verteld dat we als Rijksoverheid tegenwoordig een veel maatschappelijker natuurbeleid hebben. Een beleid dat in de haarvaten van

de samenleving moet doordringen. Niet meer alleen soorten, maar natuur als onderdeel van de maatschappij. Natuur die er voor mensen is en waarmee je serieus omgaat. Dat deel is heel goed gegaan en de boodschap is goed overgekomen.”

“Het tweede deel van het project richtte zich op de jeugd. We wilden proberen om de jeugd dicht bij de natuur te krijgen. Helaas bleek dat toch veel ingewikkelder dan we dachten. Daarom hebben we een vervolgproject geformuleerd om dat structureler aan te pakken. De gedachte is om alle kinderen van Nederland tenminste een keer in hun schooltijd een week de natuur in te krijgen. Dat doen we om de kinderen op die manier de gelegenheid te bieden om de natuur een plek in hun leven te geven. Want ik ben er van overtuigd dat als je de kinderen in hun jeugd iets meegeeft, dat er ongetwijfeld een keer uit komt. Dat geeft dus handelingsperspectief voor als ze volwassen zijn. Door ze een week de natuur te laten beleven, krijgen de kinderen het echte gevoel dat natuur er nu eenmaal bij hoort, dat het altijd een onderdeel zal zijn van hun leven. En als dat bij, laten we zeggen een op de drie kinderen zo gaat, ben ik al dik tevreden.”

Hun probleem, niet het onze

Raaphorst is optimistisch. Volgens hem is de boodschap dus goed uit te leggen, zijn er goede ideeën en gaat het volgens hem bovendien ook steeds beter met het draagvlak. Boeren vinden het tegenwoordig heel gewoon om iets aan natuurbeheer te doen. “De agrarische natuurverenigingen hebben bijvoorbeeld heel veel invloed gehad. We hebben onlangs 30 miljoen extra vrij kunnen maken voor agrarisch natuurbeheer. Dat is gigantisch. Ik denk dat het natuurbeleid misschien niet zo prominent meer aanwezig is in maatschappelijke discussie maar dat het juist steeds meer in de haarvaten van de maatschappij is gaan zitten. Dat proces is in volle gang.”

“Toen ik hier een paar jaar geleden binnenkwam bij het ministerie, heb ik gezegd: beste mensen, wij als directie natuur hebben geen probleem met natuur. Als andere sectoren wegen willen aanleggen, huizen willen bouwen of wat dan

ook, dan is dat hun probleem. Dan zullen zij met een goed verhaal moeten komen hoe ze rekening gaan houden met de natuur. Niet wij. Die andere partijen moeten dus natuur in hun beleid opnemen, zij moeten er rekening mee houden. En op die manier is het natuurbeleid steeds meer verlegd naar andere maatschappelijke sectoren. Eelco Brinkman van het Bouwverbond weet tegenwoordig niet beter meer of hij moet natuurbeheer in zijn plannen meenemen. Natuur is tegenwoordig een onderdeel van dat soort processen. En zo niet, dan zeggen wij: “See you in court”.

Maar dan toch nog even uw eigen mensen van de directie Natuur. Waarom kunnen ze dat beleid dan niet uitleggen?

“Ach, ik denk dat dat een kwestie is van cultuur. Mensen die dat niet willen uitleggen, zitten nog te veel vast in het oude denken van beschermen en een hek er omheen. Die tijd hebben we echt gehad. Ik ben er van overtuigd dat de ambtenaren van de directie die dat nieuwe natuurbeleid wel omarmen, ook heel goed kunnen uitleggen wat ze doen.” ♦

Geert van Duinhoven en Renske Schulting

Schoolklas trekt de natuur in

Hans van den Bos